

“La proximitat i el misteri és allò que m’ha fet parlar de Sardenya”

Margarida Aritzeta (Valls, Alt Camp, 1953) publica a Columna la novel·la *La maleta sarda*. La novel·lista és professora de teoria de la literatura a la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

—Què us va fer decidir a situar la novel·la a Sardenya?

—La visió d’algunes imatges de l’illa, arran d’un viatge a Càller en un congrés, convidada per Jordi Carbonell. Una de les coses que vaig descobrir-hi llavors van ser els nurags, construccions antigues de pedra. Va ser el misteri d’una civilització extingida que ni els historiadors ni els arqueòlegs no han acabat d’explicar. Però és una imatge que se’m va presentar pròxima. De petita, a la meua terra, ja veia construccions i murs en pedra seca. És aquesta proximitat i alhora aquest misteri. I després, en un viatge posterior, vaig saber coses sobre la història d’uns enfrontaments violents entre els Cossu i els Corraïne, per unes herències, recollida al llibre *Banditi a Orgosolo*, de Franco Cagnetta, i la vaig trobar interessant per a incorporar-la a la novel·la.

—La trama, criminal, històrica i cultural, us permet de fer una immersió en Sardenya.

—Hi ha tota la història, la cultural i fins i tot la gastronòmica, tota, amb un itinerari absolutament real que fa de marc als moviments del personatges, alguns dels quals són històrics, com l’escultor Francesco Ciusa i els escriptors Grazia Deledda i Sebastiano Satta. També Víctor Català, que a principi de segle es reuneix amb ells per escriure sobre aquestes enfrontaments, a diverses mans, sense que acabin fent-ho. Però l’autora de l’Escala en deixa unes notes escrites.

—Víctor Català va conèixer Grazia Deledda?

—No ho sé. Jo hi he vist la possibilitat que la conegués. Una altra línia és la recerca d’un llibre molt valuós, del qual només se’n coneix un exemplar i es parla d’un segon. La recerca d’aquest segon llibre és allò que porta el llibreter a l’illa. De fet, és curiós que la novel·la arrenqui amb la recerca d’aquest llibre pel qual algú és capaç de matar. En canvi, el que em va fer escriure-la no el trobes fins més endavant, quan la història ja és avançada.

JORDI PLAY

Margarida Aritzeta publica la novel·la de misteri *La maleta sarda*, a Columna.

—Queda clar, des de les primeres pàgines, amb la descripció d’un dia de pluja a Perpinyà i les preocupacions del protagonista —el llibreter barcelonès Manu Uriarte, angoixat perquè no troba el seu client—, que és una novel·la d’enjòlit i que voleu que el lector la llegeixi sempre amb tensió.

—Sí. A més, al principi sembla que s’hi seguirà una sola recerca i després n’apareixen més. Quan arriba a Sardenya, apareix un bibliotecari que l’ajuda, Giacomino Calamita, personatge que adquirirà molt de relleu i que segueix un tractament per càncer, esdeveniment inesperat. Intento enganxar el lector a través de diversos procediments. Quan buscava documentació, Giacomino existia, era un corresponsal que em facilitava informació des de la biblioteca de Nuro. Compartíem l’angoixa del tractament de càncer i això ho trasllado. Ell no se’n va sortir, però a la novel·la deixo la porta oberta a l’esperança.

—El lector acompanyarà sempre el protagonista, però sempre és envoltat de moltes històries, des de la seva personal, explicada a l’inici, a les que descobreix a Sardenya.

—Cada personatge complementari o secundari té la seva complexitat, el seu món, les seves sorpreses. Procuo que la tensió no decaigui mai, incorporant-hi noves històries i situacions misterioses, com la de la mort del principi, que no es resol fins al final. I que sigui molt sensorial: colors, olors, plaers, pors... La tensió pot ser sensorial. El protagonista va amb cotxe i pensa durant dues pàgines en el plat de popets picants que trobarà en arribar al restaurant.

—Al llibre hi ha una Sardenya misteriosa i exòtica però una altra de molt familiar, culturalment.

—Sí. La Sardenya d’inici del segle XX registra un moment d’esclat, com s’escau amb el nostre noucentisme. Et crida l’atenció, t’admira, la represa de la consciència col·lectiva. Compartim la mateixa literatura rural dramàtica, i alhora sensual i lírica, tractada amb un llenguatge bellíssim. No m’ha costat gens de posar les dues literatures en contacte, i relacionar Víctor Català amb l’illa. No totes les diverses coincidències històriques són provades, però cap no és impossible.

Lluís Bonada